

ANY IV

Barcelona, 15 d'Abril de 1906

NUM. 77

Sport

Hi ha moltes maneres de passar el temps sense aburrir-se després de les ocupacions ordinàries de la vida. An aquest objecte els homes han inventat una veritable profusió de jochs y exercicis mentals o corporals que, substituint la perpetua lluita que en les edats passades l'home's veyia obligat a sostenir ab l'aspre naturalesa que l'envoltava, lluita avuy innecessària en molta part per efecte dels grans avenços realitzats per la humanitat, contribueixen a conservar el vigor del cos y del esperit, de dia en dia més afeblits y amenassats fatalment de total extinció per la falta d'us, en proporció exacta de les ventajetes obtingudes. Per això desde 'ls jochs avuy de moda, com per exemple el foot-ball y demés exercicis atlètics y les carreres d'automòbils o bicicletes, fins als populars jochs de pilota ó de botxes, com també els vulgars jochs de cartes a que tant aficionats es mostren els nostres obrers, tots aquests inofensius passatemps son perfectament tolerables, y fins recomanables en alguns cassos, per quant obeixen a una evident necessitat del organisme humà, sempre que d'ells se'n fassi un ús moderat y prudent. No obstant, algunes vegades no solsament no deuen tolerarse, sino que deuen combatres com a una veritable plaga social quan se converteixen en una ocupació quasi exclussiva, com succeeix molt sovint en les classes riques, que hi esmersen un temps preciós, verament robat a la societat en altres ocupacions més útils, o quan serveixen no més per fomentar la frivolitat y la poca substancia, o per despertar la cobdicia o les males entranyes o be la immoralitat de costums, com per exemple els espectacles de gossos mataires, entre les primeres, y entre les altres les que son motiu de travesses de diners, les baralles de besties, y finalment y molt en particular, per las grans proporcions que la seva afició ha adquirit, la que per vergonya nostra s'anomena a Espanya *festa nacional*.

Mes lo que constitueix una greu falta, que arriba a convertir-se de vegades en veritable profanació, sobre la qual hem de cridar la atenció del bons catalanistes pera que no caiguin en semblant pecat, es en el costum de molts de convertir en una mena

de joch de passa-temps, de sport com si diguessim, el conreu de les idees més elevades encaminades al bé públich. En general molts professen aquestes sense convicció ni entusiasme, sense dedicarhi el més petit esforç de la seva activitat ni estar disposats a fer per elles el més petit sacrifici, escatimant baix qualsevol pretext la seva cooperació personal y negantla en absolut sempre que això pugui reportarlos la més lleu molestia. Y en quant a la pràctica queda per molts reduhida a la que fan dintre les quatre parets del Centre, sense que un cop fóra d'allí es recordin de conformar els seus actes ab llurs conviccions.

Fugimne sempre, joves catalanistes, d'aquet modo de sentir y d'apreciar les idees. No pèndres ab serietat, no donàreshi tota la importància que realment tenen, es jugar ab el bé del poble que elles representen, y fent això demostràrem que lo que per molts dels nostres compatricis y per Catalunya tota es qüestió de vital importància, per nosaltres no es altra cosa que un medi d'ajudar a ben pahir un dinar tranquil y abundant.

Les idees tenen de constituir per nosaltres una segona religió, en la que cada hu segons el seu temperament, caràcter, intelligència, necessitats y demés circumstancies que concorren en la formació dels nostres sentiments, té de rendir culte y sentir particular devoció per aquelles que més directament li parlin al cor, subordinantles sempre, especie de deus menors, a la Rahó, la Justícia y la Veritat, augustes y supremes divinitats d'aquesta nova mitologia. Y aquesta devoció no té de presertarse a manera de passa-temps, sino que an ella hi hem de dedicar, un cop complertes les obligacions ineludibles de la vida, lo millor dels nostres pensaments, la major part del nostre temps lliure y de la nostra activitat y energia sobrants, en lloch de deixarles perdre en frivolitats inútils quan no perjudicials per la societat en general y fins pel meteix individu.

Fonda veneració mereixen de nosaltres aquells homes braus que en les lluytes ardues de la intelligència en defensa de llurs sagrats ideals, en aquestes lluytes cruents ahont se masega, fereix, trosseja, mútula y de vegades es mata l'esperit, cansats ja de combatre, ab l'ànima abatuda o malferrida o envahida per l'excepticisme, que es sa veritable mort, s'allunyen pesarosos de la lluita; descobrimnos ab respecte davant d'ells com davant de les nobles víctimes d'un sagnant combat, fent, no obstant, tota mena d'esforços per no arribarnos a trovar may de la vida en el seu estat tristíssim, ans al contrari vulguent viure, lluitar y vèncer, sense

que 'l nostre esperit desmayi may ni s'acobardeixi davant de cap obstacle, per gran y formidable que sembli. Guardem igualment els nostres respectes pera 'ls que, havent passat ja de la edat viril de la vida, no tenen ja energies sobreres y necessiten el repòs. Mes despreciam de tot cor als que, tenint forces pera combatre, es donen per vensuts avants de la lluita, als embrutits en el sensualisme dels plahers y de les comoditats d'un benestar enervador, ahont l'ànima s'ofega en les aygues brutes d'una vida purament material. Llensem de nosaltres aquest veritable esperit burgès, que constitueix la característica de la societat actual y que no es, com molts creuen, patrimoni exclussiu de cap classe social determinada, sino de totes, y vivim la vida esperitual del home conscient, del que tenint sempre en feconda activitat el seu orgue intelectual, s'eleva per damunt de la materialitat de la seva naturalesa, y deixa en segon terme les recreacions del cos, curtes y limitades, cercant ab preferència els plaers sanitosos del esperit, d'intensitat inagotable.

Pensem en els màrtirs, pensem en els hèroes, pensem en els homes notables de totes les generacions que han defensat y s'han sacrificat per les causes santes y han llegat al mon les grans obres, y si no 'ns-e sentim prou forts pera imitarlos y ens enlluerna la brillantor de la seva aureola de gloria, fem al menys el propòsit ferm d'aprofitar ses ensenyances en lo que 'ns-e sigui possible y de no malgastar el temps en coses fútils. L'esforç del hèroe, la abnegació del màrtir no poden exigir-se a tots els mortals, com tampoch son exigibles a tothom les obres mestres del pensament dels sabis y dels artistes. Formen aquestes manifestacions expontanies y en certa forma independents de la seva voluntat, lo que aquets homes superiors donen a la societat a més a més de lo que li deuen, y es per lo que aquesta té d'estarlos agraïda en la meteix proporcio dels beneficis rebuts; mes lo que sí es exigible es la pràctica de les propies conviccions en la mesura de les possibilitats de cada hu; lo que sí es exigible es l'aprofitament d'un temps tant miserablement perdut quan tanta feyna hi ha per fer, y quan tants problemas de vital importància pera una multitud de semblants nostres y fins per nosaltres mateixos estan pendants d'estudi y solució.

Y aquesta exigència no es platònica, no, sino que les responsabilitats que ella entranya's faràn terriblement efectives en la odiositat y el desprec que inspirarem a les classes desvalgudes, en l'aburrimient y monotonia d'una vida tontament passada y exempta de fondes emocions, y finalment en el predomini del enemich foraster, que

farà sentir damunt nostre tot el pes de la seva dominació i ens mantindrà baix son jou denigrant, aniquilant en nosaltres lo més car y preuhat del home: el sentiment de la propia dignitat y personal independència.

Tots iguals

ENIA un dia de Sarrià en un tramvia: estava plovent y anava aquest plè de gom a gom y tancat; no sé com, s'hi enquibí encare una colla de tres o quatre treballadors, que deurién venir de fer una sortida a Vallvidrera, ab les guitarres y el gat al coll, que ab lo arrugat que estava y ab la alegria dels que l portaven donava proves d'haver sigut aixecat ab molta freqüència. Sense miraments de cap mena s posaren a fumar y a tocar la guitarra per acompanyar-se les coples que cantaven, sense fer el més petit cas de les observacions del conductor, que ls hi tirava en cara la seva manera de portarse.

La impressió que feyen aquells treballadors, afortunadament no de la terra, ab les seves paraules, els seus xistes grossers, les seves rialles estúpides, el seu baf de vi y la seva falta absoluta de criansa, era desastrosa; no hi ha dubte que a deixarse dominar per ella, aplicant aquells caràcters a tots els que constitueixen la massa obrera, aquesta s faria aborir y despreciar. Mes al costat d'aquet fet isolat poden citarsen molts d'altres en que ls obrers es fan dignes dels més grans elogis; no hi ha sino llegir els diaris pera veure que quasi sempre que hi ha una desgracia, els obrers son els més solícits en prestar auxili; quasi sols hi veureu obrers a ajudar a un carreter a alçar el carro y l animal que li han caigut; quasi sempre son obrers els que porten en sos brassos a una farmacia a aquell que ha pres mal en la via pública; quasi sempre son obrers els que s tiren al mar pera salvar un que s'ofega; ...y aquets fets y molts altres son suficients pera contrarrestar la mala impressió que ls anàlechs al primer que he descrit deixen.

Això vol dir que entre ls obrers, com entre ls demés, hi ha gent de tota mena, bons y dolents, egoistes y magnànims, aixierits y tontos, y no obstant aquesta veritat, que de tant que ho es quasi es ridícul retrèure-la, molts la tenen oblidada. Molts dels de dalt, creyent que tots els obrers son una colla de gent desanimada; molts dels de baix creyent que tots els rics son no més que uns explotadors dels pobres. Per molts, lo que ells ab tò despreciatiu anomenen poble no es de condició gayre superior a les bestioles, y com a tal consideren que deu ser tractat; altres entre la gent treballadora no més hi troben les virtuts y no hi saben veure may cap vici, y ella consideren que es el model de la que totes les demés classes deuen pendre patró.

Lo que sí pot trovarse entre la gent humil de condició es major sinceritat de sentiments; no hi ha la crosta que lo que s'anomenen conveniencies socials fa en els homes, dissimulant un xich la seva manera d'esser, y per això s presenten més franchs, més ells mateixos. Un obrer no està, per lo general, gayre enterat. Poso per exemple, de si al toparse ab una senyora les costums socials imposen al home el deixarli lliure'l pas, y en aquest sentit passarà per més mal educat que més de quatre que tindran en totes les ocasions aquesta atenció. En totes les ocasions, per molts d'ells, en que el tenirla no ls hi causa cap molestia, pero no quan ells puguen passar algún perill o sortirne perjudicats; diguintho, si no, els veritables atropells que cometeren els homes, els francesos, que passen per ser els més refinats en qüestions de politesse, en l'incendi del «Basar de la Caritat», y diguintho, per no anar a buscar ja un fet excepcional y no mourens de casa, l'espectacle que pot veures en les parades dels tramvies els dies d'aglomeració, en les que ls homes, els mateixos que al entrar junt ab una senyora en una sala la faràn passar al devant, tot fentli la gran cortesia, ab el dret del més fort, s'obren pas a cops de colzes per no haver de perdre dos minuts esperant el següent cotxe. S'ha de dir també que les delicades damiselles y respectables mamás tampoch se queden endarrera en la lluyta homérica entaulada pera pujar al tramvia. Es la crosta social que ha saltat y ha deixat al descobert el sentiment de la conveniencia propia que a tanta gent domina.

Ni la instrucció, ni la educació, ni les relacions socials arriben a modificar el fons dels caràcters; el que neix bon ànima lo meteix ho es si no sap de llegir que si es més sàbi que Sant Tomàs, y el que neix entravesat, ja pot ser de la familia més distingida y possehir més gran inteligencia, que no per això deixarà de fer el mal que podrà: no anirà a robar un pa perque no n tindrà necessitat y no li valdrà la pena, però farà una estafada, per lo que s necessita moltes vegades no ser gens ni mica tonto, o consentirà en son benefici una explotació pitjor que anar a robar al camí ral.

Per entre totes les condicions hi ha ls mateixos homes, y per això no s pot posar cap d'elles com a model, que no es la colectivitat bona o dolenta, sino individualment cada un dels que la componen.

J. SANS Y OLIVERAS

La pena de mort

II

NO podem capir com la pena de mort no es abolida en tots els estats en que la llei guarda congruència ab la justicia, per lo injusta que dita pena es, y molt menys podem capirho al considerar que existint aquesta immoral institució s proclama la infalibilitat de la justicia humana y es treu a la pena l caràcter més noble que té tota pena, ab arreglo als principis d'equitat y justicia, com es que ha d'esser remesa al condemnat el dia que resplandeixi la seva ignocencia ab tota la llum de la veritat.

En efecte: en la hipòtesis negada de que la pena de mort hagi d'esser aplicada als que de propòsit y deliberadament treguin la vida a un seu conssemblant, es impossible en tots els casos que puguen presentarse, posar aquesta pena al veritable autor del crim que deu ésser castigat, pels molts inconvenients que forosament surten al pretendre descobrirlo.

Dos casos poden presentarse al volguerho: que l processat negui ésser l'autor, y que ho confessi. En el primer, que es el més freqüent, el tribunal ha de considerar si de les proves aportades en el judici oral, queda no solzament desvirtuada la declaració del processat, si que també plenament demostrada sa culpabilitat, y en el segon, encara que ho confessi, no deu donarse tota la forsa de la veritat a lo que diu el processat, no sols perque aquest pot obrar influit per la supercheria, per una estimació gran envers el veritable autor del crim que s'atribueix, per amenasses que poden produhirli forta pressió, o per altres causes y motius, si que també perque s'han donat casos—en un dels quals hi intervinguerem—en que, a pesar de la afirmació del processat d'esser l'autor del crim que s persegueix, les demés proves desmenteixen per complert les seves afirmacions.

Tant en un com en altre cas, el tribunal, en conciencia, no pot assegurar si l processat es o no l veritable autor del crim perseguit, sino que s'ha de limitar a condemnarlo o a absoldrel pel resultat de lo que s'ha practicat durant l'acte de la vista, considerat sens prejudicis y ab imparcialitat pera arribar a la conclusió de que sia culpable o ignoscent, o s dubti sia una cosa o altra; y com que dit resultat pot ésser considerat d'una manera contraria a la veritat, ja que no hi ha manera d'averiguar momentaniament si aquesta s posseheix o no, d'aquí que la condemna o absolució pugui ésser injusta y que s reconegui que la justicia humana es falible, o sia susceptible d'erro.

Precisament perque es falible es per lo que ls mateixos lleigisladors imposen la remissió de la pena aplicada al suposat delinqüent, quan s'averigua la existencia de dit erro; pero aquesta remissió no pot aplicarse al condemnat a pena de mort després de cumplimentada la sentència y al arribar a descobrir que ell no es l'autor del crim que se li atribuí, perque ha desaparegut ja d'aquest món.

Ara be: tenint en compte que tota pena es remesa quan se descobreix que l condemnat no es l'autor del fet castigat, precisament perque la justicia humana es falible, podem assegurar que la lleigislació que imposa la pena de mort reconeix la infalibilitat dels tribunals que la apliquen, tota vegada que no pot ésser remesa al demostrarse, dintre poch o molt temps, l'erro en que aquells incorregueren.

Com a resum y conclusió de tot lo que hem dit en aquest nombre, podem afirmar que la llei que preceptua l càstich de pena de mort per determinats delictes regoneix la infalibilitat dels tribunals que la apliquen, y essent manifest que tot lo que es obra dels homes es susceptible d'erro, d'aquí el gran contrassentit de que s mantingui la pena de mort, a la que hi falta la condició d'esser remesa al condemnat, quan s'ha averiguat la ignocencia d'aquest.

AGUSTÍ GRANADA

Preocupació

ES una verdadera preocupació la que s'observa en els importants elements catalans nomenats Comers y Industria, de no volguer exteriorisar ab la escriptura catalana totes ses manifestacions de caràcter públich, com lo de no regirshi in terriorment, començant en el brut borrador y acabant en la més o menys fina circular anunciadora de la próxima visita del viatjant.

Altre respecte merexeria el Catalanisme als centralistes si els nostres acabats industrials y comerciants adoptessin lo que per rahó de naturalesa els hi pertoca, ja que a la vegada obliden sa propia regeneració; obra capdal que ells mateixos ofeguen ab ses mires egoistes de considerar que una cosa es la idea y altra l negoci.

Tant els elements que formen el Comers com la Industria catalana, mentres en sos rètuls no usin el català, y ses factures y altres papers y cartolines en català no sien impresos, no se ls pot ni tant sols considerar regionalistes.

Poden els individus que integren la fabricació y exportació catalana pertanyer a Lligues y Centres regionalistes y creure que compleixen ab son dever moral d'amor patri; lo que fan es contradir-se y servir de tema als refractaris al Catalanisme quan usen la filosofia, per cert ben llògica, de que no es catalanista qui escriu en castellà a un altre català.

Es gran la errada d'apreciació de considerar que fora ridícul extendre correspondencia catalana als estrangers pera férlosli nota de demandes o reclamacions, per quant tenen intérpretes de distints idiomes. Alemanya, Inglaterra y altres nacions mercantils tenen establiments que responen, encare que no més sia per deferencia, ab la mateixa escriptura dels corresponents. Y aquin reparo tindrien de correspondre als comerciants y industrials catalans en la mateixa forma que ho fan ab els castellans? Jo crech que cap, perque per més que ls estrangers considerin tant espanyols als uns com als altres y que la llengua oficial sia la castellana, per això no deixen de sapiguer que Catalunya té caràcter y llenguatje particulars y completament diferents y genuïns y nombroses relacions internacionals.

Si un individu de diferente parla entra en un establiment, ahont en rètuls y factures s'hi usi el català, a comprarhi lo que li es necessari, al exténdrel el rebut en aquesta llengua no es de creuer que ho exigeixi en la seva, perque això fora antinatural com ho fora que nosaltres volguéssim que s'usés la nostra en el seu país.

No poch creure que ls estrangers, pel mer fet d'usar la nostra llengua, prenguessin la determinació de deixar de visitar als nostres industrials, fabricants y comerciants y d'oferirlosli els seus articles, quan lo que principalment cerquen ab sos viatjants o representants es que treguin una important nota, que si pot ser sumi milers de pessetes, pera poder fer anar llurs fàbriques, tallers y dipòsits. Com tampoch poch creure que ls comerciants de les demés regions de Espanya deixessin de comprarnos si les ventatjes de preus y la economia dels transports afavorissin les llurs factures, anant aixís contra sos propis interesos.

Vosaltres, comerciants y industrials que perteneixen al Catalanisme, deveu ésser els primers de fugir del gros erro que representa aquesta antiga y rutinaria contradicció que no s'avé ab les vostres aspiracions de volguer regenerar la nostra Catalunya. Y si no ho feu aixís, costarà molt més d'inclinarihi al nostre poble, perque la multitud, y particularment la classe obrera, té de fixar sos ulls en vostres actes, veient ab estranyesa sols cobardia y conveniencia, y el petit esperit d'ànim d'aquets regionalistes que ni tant sols usen lo que no ls està privat, y ben be demostren la feblesa de les seves conviccions, cosa que no deixen d'aprofitar en benefici

de les seves errades teories y en perjudici de les bones doctrines del Catalanisme els nostros adversaris, els polítichs centralistes.

Ja que som lliures d'usar nostra escriptura, a regencar-nos donchs, y com aquell que 's muda de vestit, canviem el ropatje de disfressa pel natural, que per més que hi hagi qui 'l trovi lleig, es el més bonich y el millor, perquè es el nostre.

J. VALLDEPERAS Y BARTOLÍ

ENGRUNES

No 'ns sembla mal pensat l'acord pres pel Ajuntament de Barcelona relatiu a procurar per varis medis la atracció de forasters. Ningú pot negar que aquesta finalitat es útil al comerç y a la cultura de Catalunya. Emprò duguin ara 'ls que han pres aytal acord: ghan meditat be quin son els millors medis pera lograr lo que 's proposen? Perquè 'l publicar una guia poliglota que faciliti 'l coneixement de la ciutat no es pas una gran cosa. No es lo que més importa 'l saber lo que hi ha Barcelona, sino que lo important seria que hi existissin les coses notables que no poden faltar en les ciutats de primer ordre. Tindria d'estar ben penetrat nostre Ajuntament de que la inmensa majoria dels turistes estrangers tenen una gran predilecció als museus, sobre tot als museus arqueològichs. ¿Què seria de Madrid si no hi haguessin els museus d'arqueologia y de pintura, imàn d'atracció de tots els artistes y erudits que tenen a be internarse en la península ibérica? Donchs el meteix atractiu, posat també a Barcelona—ja que aquí hi falta completament—faría que nostra ciutat comtal fos doblement visitada, per les majors comoditats de clima y situació geogràfica que té sobre la capital castellana. Prenguis exemple d'Italia, sobre tot de Roma, que deu sa principal riquesa als monuments històrichs y museus d'antiguitats. Y es que 'l govern d'allà ho ha sapigut entendre, prohibint que 'ls objectes antichs passin la frontera, al revés d'aquí, que per no haverhi una llei proteccionista en aquet sentit, defecte agravat pel poch escrúpul, millor dit, per la ignorancia del públich, desapareix de nostra terra tota la riquesa arqueològica que tenim, pera anar a parar, venuda per quatre quartos miserables, als museus de París o dels Estats Units.

La formació d'un bon museu arqueològich que substitueixi al que podria calificarse de *cuarto de trastos vells* que hi ha avuy al Parch, aixís com la extinció de la mendicitat per medi de la creació d'alberchs ben administrats, la seria y decidida persecució dels malfactors de la via pública, y sobre tot la destrucció de les dues plasses de toros que tan mal efecte fan a la vista del món civilisat, serien els millors medis pera lograr la visita freqüent dels turistes estrangers y el bon nom de Catalunya.

Tenint ja son arbitri a les masses obreres, sobre tot en el període electoral, y no disposant d'un periòdich ahont poder vomitar paraules gruixudes, en Lerroux tracta de crear novament *El Progreso*, a quin efecte aquets dies ha fet circular entre sos amichs y admiradors (i) unes fulles en les que, després d'explicarlihi les condicions de com se regirà 'l periòdich, els hi demana llur cooperació.

Fa temps qu'estem convensuts de que aquet novell dictador es un vividor polítich, puig això y res més es després de la seva historia, mes per si hi ha algú que encare cregui en les virtuts polítiques d'aytal subjecte, li recomanem que's procuri (puig no li serà gens difícil), la esmentada circular. Nosaltes tan sols copiem algunes de les condicions del empréstit, a fi de que nostres lectors es fassin càrrech una vegada més, com un ningu, fentse popular ab quatre conceptes revolucionaris davant de les senzilles classes obreres y fins algunes menestres, podria ferse un passament si s'escoltessin els seus cants de sirena escampats en forma de circulars.

Dient així les bases:

1.ª D. Alejandro Lerroux solicita, com la única garantia de su crédito personal, un empréstito de 150 000 pesetas para fundar y publicar en Barcelona, bajo su dirección, un diario republicano.

2.ª Hará las veces de título ó lámina una recibo firmado por el Sr. Lerroux, á favor del suscriptor, por el importe de la cantidad que suscriba y que pagará descontando el premio de emisión.

3.ª D. Alejandro Lerroux se compromete: á no disponer de las cantidades que haya recibido si no reune, cuando menos, 50,000 pesetas; á devolverlas íntegramente durante todo el mes de Julio si no empezare á publicar el diario dentro de los tres meses, contados desde Abril.

4.ª D. Alejandro Lerroux se obliga á reembolsar el total importe de las cantidades recibidas, aplicando á dicho fin las utilidades que obtenga el diario, repartidas proporcionalmente entre los suscriptores del empréstito, menos un 20 por 100 destinado á fondo de reserva.

5.ª Cuando el empréstito haya sido totalmente reembolsado á los suscriptores, el diario y cuanto éste posea pasa á ser propiedad del señor Lerroux, bajo las siguientes bases.—a) El 50 por 100 de las utilidades entrará á constituir un fondo de reserva destinado á mejoras en el periódico, á pensiones de invalidez ó retiro para el personal, á gastos políticos, etc.—b) El otro 50 por 100 se invertirá en mejorar sueldos ó jornales del personal hasta que alcancen doble valor que el corriente en la plaza. Si quedare exceso, será adjudicado íntegramente al señor Lerroux. Si éste se retirase por cualquier causa ó falleciere, él ó sus herederos percibirán la mitad de dicho exceso. Todo ello estará regulado por un reglamento interior.

6.ª El cumplimiento estricto de estas condiciones estará garantizado por la intervención y vigilancia, limitadas exclusivamente á lo administrativo, de un Consejo compuesto de cuatro suscriptores y un representante del organismo superior local del partido republicano. Este Consejo cesará en sus funciones cuando el empréstito haya sido reembolsado en su totalidad.

¡Vaja, vaja, de D. Alejandro! Ja veuen vostès meteixos que més modest ni més desinteressat no ho pot pas ser. Y es lo que ell deu pensar: ¿no diuen que la classe obrera està passant una crisi aclaparadora? Donchs jo ho tindrè arreglat desseguida. Vingan 150.000 pessetes, que ja fundaré un periòdich y de passada 'm faré construir una superba torre per llà al peu del Tibidabo, y ja veureu, entre una cosa y l'altra, si 'n faré treballar de gent. ¡Oh, la lley de les compensacions!

Lo que es que 'm sembla que per aquesta vegada la cosa li haurà sortit un poquito desigual, perquè, vaja, els il·lustrats ja van acabantse y els amichs y admiradores també.

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ab la cooperació de la benemèrita Academia Catalana, obri entre els escriptors catalans un «Concurs de llibres» destinats als noys, y no haventhi, a judici del Jurat, cap treball dels que hi han optat, que compleixi del tot l'objecte dels temes que 's proposaven, obre novament concurs ab els següents temes:

Primer. Premi de cinchentes pessetes, al autor del millor treball que, de la manera mes adequada als noys, tingui per objecte enaltir y fomentar l'amor a la Família, com fonament del amor a la Patria.

Segon. Premi de trescentes pessetes, al autor de les més belles y útils recreacions científiques aplicades a l'Agricultura y a la Industria.

Tercer. Premi de trescentes pessetes, al autor de les millors nocions d'Art universal y en particular del català.

Quart. Premi de duescentes pessetes, al autor que més be relati epissodis històrichs de Catalunya, pera despertar en els noys l'amor a nostra terra.

Nota.—El Jurat se complaurà en concedir accèssits fins a duescentes pessetes, segons els mereixements de les obres que entrin en concurs.

CONDICIONS

a) Els treballs premiats se destinaran a llibres de lectura en general, o a premis especials pels noys de les Escoles Catalanes.

b) Serán escritos en idioma català, sens divagacions ni vagnetats, ab la major puresa de llenguatge, però sens perjudici de la major claretat possible.

c) Contindrán abundants ilustracions gráfiques. (N'hi ha prou ab que l'autor senyali 'l lloch y en dongui la explicació).

d) La forma narrativa o dialogada natural, ab exclusió de preguntes y respostes convencionales.

e) Cada treball, inèdit y escrit en lletra intel·ligible, anirà acompanyat d'un plech cles que contingui 'l nom del autor, y portará lema igual al d'aquell.

f) S'enviarán els treballs a casa 'l president de la «Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana». Corts Catalanes, 691, segon, concedintse de plasso pera l'admissió d'ells al primer d'octubre del present any.

g) Se reserva als autors el dret de propietat de les obres premiades, sempre y quan, per llur compte, les estampin, mitj any després de la publicació del vere-

diete. Passat dit terme, l'«Associació Protectora» queda ab el dret de divulgarles com millor li sembli.

h) Oportunament s'anunciarán veredictes, lloch y data de la repartició dels premis.

Formen el Jurat els senyors: President, Agustí Rius, president honorari de l'Academia Pedagògica Catalana.—Joaquim Riera y Bertràn, president de l'Associació Protectora.—Norbert Font y Sagné, prebère, president de l'Academia Pedagògica.—Pere Basté, de la Protectora, y Fèlix Jové y Vergés, de la Pedagògica, secretari.

BIBLIOGRAFIA

LA FALUGUETA. *Poema del Camp de Tarragona original d'en Joseph Aladern. Biblioteca «Poch Nou» de Reus, Volum 66, Preu 35 cèntims.*

El Poemet que l'Aladern ha dat a coneixer ab aquet títol, havia ja sigut llegit per en Joseph M.ª de Sucre en una vetllada íntima que l'Associació Popular Catalanista donà temps enera. El rebèrem, tots els assistents al acte, ab calorosos aplaudiments, com a bella prova de la emoció que tant delicat treball ens havia produhit. Per aquet motiu, donchs, y per lo que 'ls maliciosos poguessin pensar, m'abstindré de dedicar els elogis que l'Aladern es mereix per sa última producció, explanat solament el problema qu'ell nos presenta.

Aquest no es pas nou: es el de sempre, el de tots y que pochs son els autors que no l'hagin tractat: L'Amor en lluita ab lo capital.

A Viladurada, poble que se suposa en el Camp de Tarragona, hi ha una masia en lo que un home y un noy, pare y fill, hi son empleats com a masovers. L'amo y sa filla, D. Pau y Rosalia, van a passarhi llargues temporades, y el noy y la noya s'enamoren.

Al enterarse, ab indignació, D. Pau dels amors de sa filla, despatxa a pare y fill. Aquests, a falta d'altra cosa, es van a llogar com a minayres, y un dia, mentres està sostenint una lluita homèrica, contra natura, ab la terra, el noy té la desgracia de perdre un bras. Però mentres aquí es desenrotlla aquet drama, en el mas de D. Pau n'hi pren peu un altre de molt mes aclaparador: La Faluguetta anyora al seu Janet y esdevé esllanguida, esgroguejada fins al punt de posar en greu perill sa vida. D. Pau, davant una amenssa tan tètrica, sacrifica son primer egoisme per un altre egoisme: l'amor a sa filla. Es decideix per fi a anar a retrobar an en Janet y a son pare pera que tornin a casa seva, mes ¡quina no es sa decepció al trovar a l'idol de sa estimada filla ab sols un bras!

El cop es terrible per l'avar, al pensar ab que al llit de casa seva hi havia deixat una filla moribonda, mes esperansada ab l'amor del que ell, y per sa culpa, trobava esguerrat.

Plorant s'els endú envers sa casa, y al presentarlo a sa filla aquesta exclama:

....—Janet! Janet!—am joya inmensa.

Y al dirigir al jove sa mirada el vegé sense bras... Morta, aterrada, donà un xiscle horros, se li gelaren les sanchs, y sos bells ulls en blanch quedaren, y el seu cor, son cor d'enamorada, donà una sacudida que la llenà del mon... Fina sa vida.

¿Què tens?—digué 'l seu pare.—
—Rosalia! ¿què tens? Ton pare 't crida.—
A la seva atansà al moment sa cara, y al contemplarla groga y sos ulls sense llum, en plor destoga, cridant am veu desesperada y forta: —¡S'ha mort! ¡Deu meu! s'ha mort! ¡Ma filla es morta!

Pel bras prengué a Janet, y al atansarlo envers la capsalera perque li fes un bes, al incitarlo, sorprès mirà sa cara riallera, senyal de la folia que pres son cap tenia pels trastorns de sa vida tant rastrera. ¡Pobre vell! aterrat, sa conciencia sentí que dintre seu se rebelava. ¿Qui havia donat fi a aquella existencia que enfront sen de finir just acabava? ¿Y qui havia enfosquit la idea clara d'aquell jove qu'enfront la morta reya? Era ell y ningu més, era ell qui ho feya. Sentí una veu cridant: «¡Ets un mal pare! Sufreix remordiment tota la vida, que es càstich que 't depara ta conducta egoista y perversitat!»

Com hauran pogut veure mos lectors, ab el tros qu'acabo de copiar, el final que l'Aladern fa tenir a son poema, es terrible, aclaparador: La Faluguetta morta y en Janet boig. ¡Quin contrast pels qu'es pensaven veurer triomfar l'amor y la vida després de tantes baixes!

DON FAUSTO.—Novela original de Francisco de Ulacia. Un volum de 455 planes. Ab una Carta preloeh d'en Arthur Campion. Tipografia d' Astay, Bilbao, 1905.

L'Ulacia prou ho ha dit que *Don Fausto* es una novela, mes a mi 'm sembla que més li escauria el nom d'*orientacions polítiques* que 'l'qu'ell li ha donat. De novela no 'n té més que les regles més indispensables per amenisar una obra, que, comptat y debatut, venen a ocupar una tercera part del llibre. No entench, donchs, el perquè n'ha volgut dir novela.

En honor a la veritat, dech dir al Sr. de Ulacia que en certs capítols—per exemple els de les cartes entre *Don Fausto* y *José María*—la part de política que intercala en la seva novela hi resulta del tot extemporània y fins antipàtica. Jo hauria preferit que moltes coses de les que per medi del llibre 'ns diu, les hagués dites per medi del periòdic, com en altres ocasions ha fet, per ésser un dels que conceptiu de més eficàcia: Té molts més llegidors un periòdic que un llibre.

No obstant, avuy em crech obligat a ésser un xich indulgent. L'Ulacia es un enamorat d' Euskadi y potser un dels elements més sans de les rengleres del biskaitarrisme. Si l'amor que sent envers sa patria l'ha fet extraviiar quelcom del camí qu'hauria hagut de seguir en son llibre i'havem, per això, de recriminar? May. ¡Qui sab si jo en son lloch hauria fet lo mateix!

L'Ulacia s'ha condolgut de veure les marrades que a cada moment va seguint sa idea, y ha escrit un llibre: llibre en el que 'ns presenta un tip de gran cor, lleal, entusiasta, però un xich macat: *Don Fausto*.

El problema que l'Ulacia tracta de resoldre es el que nosaltres, per la nostra part, ja fa temps havem resolt, y aquest es de si deu anar o no el biskaitarrisme a les eleccions.

Nostra contestació es concisa y categòrica:—No. L'Ulacia; als censos de l'obra, no sab cap a quin cantó tombarse; més tart diu resoltament que sí, qu'es precis anar a la lluyta electoral para desterrar al caciquisme, y ultimament, segons el desenllaç que dona a la novela, proclama un NO ferm, estndiat, sospesat y decidit. Ell ens ho diu clarament: per anar a lluytar ab els cacichs s'han d'usar igualtat d'armes o sino la derrota es segura. El cacich no té dignitat, es una fera qu'es lleusa al demunt de sa presa y no respecta res. Roba, assessina, compra vots, trenca urnes, y això un home de conciencia, un home d'ideals nobles, no ho pot fer, no ho deu fer. Si algú dia les conviccions arrelessin en el cor dels homes, aquell dia fora l'hora d'anar a les eleccions; mentres no sigui aixís, qui vulgui triomfar ha de robar, ha d'assessinar, ha de trencar urnes y ha de comprar vots.

Catalunya creu tenir representants dignes d'ella a les Corts: si poguessim veure les fulles de serveys de cada un, ja 'n parlariem.

J. SANXO y FARRERONS

NOVES

Associació Popular Catalanista.—En celebració de la festivitat de Sant Jordi, patró de Catalunya, tindrà lloch en aquesta Associació, el diumenge, dia 22 del corrent, a la tarda, una solemne sessió literaria-musical, baix el següent programa:

PRIMERA PART.—*Fantasia cromàtica y fuga*, de J. S. Bach, a piano, pel senyor Antoni Martí.—Poesies llegides per varis socis.—*Defalliment*, de Pérez Aguirre, cantat pel senyor Martí Torrent, acompanyat al piano pel director del orfeó «Canigó», senyor F. Piqué y Salvat.—Lectura de poesies per varis noys d'escoles catalanes.—Discurs sobre ensenyansa, pel soci Bonaventura Riera.—*Amor de Patria*, de F. Piqué y Salvat, cantat per la senyoreta Rita Diuimenjó, acompanyada al piano pel propi senyor Piqué.

SEGONA PART.—*Trossos lírics*, op. 43, Grieg, a piano, pel senyor Antoni Martí.—*Follets 1 y 11*, de García Ro-

bles, cantat pel senyor Martí Torrent, acompanyat al piano pel mestre Piqué y Salvat.—*Bella flor, Collaret y Prometeu*, cançons catalanes armonisades per en Joseph Cogul, pbr., cantades per la senyoreta Francisca Tallada, acompanyada al piano per en Joseph M. Blasi.—*La farigola*, de Borràs de Palau, cantat per la senyoreta Rita Diuimenjó, acompanyada al piano pel senyor Piqué y Salvat.—*Simbolisme de la Primavera*, treball folk-lòrich en prosa, per en Bonaventura Riera.

TERCERA PART.—Sardanes, executades al piano pel senyor Antoni Martí.

Notes.—Als nens y nenes que concorrin a aquesta festa, igual que en totes les demés que en la Associació se celebrin, se 'ls regalaràn fulles populars instructives. S'avisca que 's comensarà a dos quarts de quatre ab tota puntualitat.

—Aquesta Associació s'ha adherit als actes que 's proposa celebrar la Comissió de Solidaritat catalana solament en quant a la significació que tinguin de protesta contra 'l centralisme, sense que això impliqui adhesió al homenatge als diputats o senadors, per ésser l'Associació Popular adversaria decidida del parlamentarisme espanyol.

Agrupació pel foment de la Sardana.—Haventse engruixit bastant la llista dels adherits a aquesta naixent entitat, s'han elegit per formar la comissió directiva 'ls senyors següents: Ricard Casellas, Miquel Roquera, Pelay Martorell, Ernest Pedraís, Esteve Fontbernat y Enrich Siqués. Segueixen essent cada vegada més animats els concerts de sardanes de cada diumenge a la tarda.

Associació Protectora de l'Ensenyansa catalana.—Fentse l'arrech aquesta corporació de la gran necessitat que hi ha de fundar y sostenir escoles ben montades hont s'eduqui ab el sentiment català y ab la major perfecció possible la generació que puja, considerant que no tothom està disposat a ferse soci ab la quota d'una pesseta mensual, ha posat en pràctica un sistema mercès al qual tothom pot contribuir als fins de la «Protectora» ab la quantitat que vulgui, fixa o variable. Ha entregat als delegats de diverses societats catalanistes uns talonaris ab talons de cinch cèntims, a fi de poder recullir diners de mica en mica dels qui 's vulguin suscriure per petites quantitats setmanals o mensuals. No cal dir lo molt que recomenem a nostres lectors pera que s'acostin a l'administració de LA DEVANtera, a recullir talonets de cinch cèntims pera protegir l'ensenyansa catalana. També s'han posat a la venda, pera 'l mateix objecte, unes fulles populars instructives a propòsit pera repartir-ent la maynada en col·lectius, reunions familiars, etc., y 's venen, sense comptar el franquieg, al preu de 35 cèntims el centenar o 3'40 pesetas el miler. Igualment se poden adquirir en aquesta Administració, o al domicili del secretari de la «Protectora», a mes d'això, la revista *Estudis* ha comensat a publicar, per quaderns de 10 cèntims, una «Historia de Catalunya», destinant una part dels beneficis a la protecció d'escoles catalanes, exemple hermosíssim que es d'esperar serà imitat per tota empresa que sigui quelcom patriòtica.

Centre Excursionista de Catalunya.—L'infadigable folk-lorista en Valeri Serra y Boldú ha continuat presentant, en una interessant conferencia, la serie de cançons populars per ell recullides, que aquesta vegada han sigut les intitulades *Tenamorat content*, *Fortuna*, *La gata d'en Balitre*, *L'hostal de la Peyra*, la cansó de *Mossen Joan de Vich*, una mutilació de *Lo Mestre* ab variant de l'entonació de la *Cansó de Mumburá*, fent un curiós estudi històric referent a aquesta darrera, per explicar l'origen de la moda o popularitat que adquirí el nom de Mumburá, alteració de Maudborough. Finalisà la sessió la *Cansó dels aucells*, prou coneguda, que constitueix un preciós joyell de la cansonística genuinament catalana, y que fou interpretada, com totes les demés de la conferencia, ab molta delicadesa y pulcritut, per la senyora Vila de Massó.

Orfeons.—L'orfeó «Canigó» ha dat un boniche concert popular en el Teatre Comtal de Barcelona, baix la direcció del mestre senyor Piqué y Salvat, ab la cooperació dels profesors N'Iluminat Saperas y Na Aurea Puig. S'interpretaren ab molt d'acert varies composicions dels més notables autors nacionals y estrangers, mereixent els honors de la repetició *La Brema* y *De bon matí* den Clavé, *La filla del marcant*, armonisada per en Gelambí, y *La complota de la lluna*, cansó popular excelentment armonisada pel mestre Piqué.

Cansoner popular.—S'ha publicat la cansó LV, intitulada *Capitel lo*, coneguda també per *La Dama de Reus* y *La Dama de Tolosa*. Se ven, com les anteriors, al preu de 10 cèntims en aquesta administració.

«L'Eloy» den Guimerà.—En el nombre vinent publicarem un estudi crítich-polítich que versarà sobre la darrera producció del gran dramaturg català.

La crisi d'Hungria.—Sembla conjurada, per are, la crisi d'Hungria. Gracies a les negociacions entaulades entre Tejerjary, president del gabinet húngar durant aquets últims temps, y els quefe de la coalició s'ha arribat a un acord en els punts més importants de la crisi.

Kossuth y Andrássy foren rebuts després en audiència per l'emperador, qui declarà que respectava els principis entre 'ls que hi havia hagut acord entre ells y Tejerjary, encarregant el dia 7 d'aquest mes al doctor Wekerle, president del Tribunal d'Administració d'Hungria, la formació de ministèri.

Els membres d'aquest arriaren el dia 9 a Budapest. Una immensa generació els esperava a la estació cantant l'himne nacional magyar y els rebé emittint d'entusiastes aclamacions. Wekerle, Kossuth y el comte Aponyi pronunciaren discursos parlant de la importància del restabliment de la armonia entre el sobirà y la nació y declarant que la seva senyera seria constantment: «Tot per la Patria».

Deu fassi què duri, perque la lluyta entre els sentiments d'Austria y d'Hungria queda en peu.

La autonomia de Filandia.—Aprofitant la ocasió dels desastres sufrerts per l'imperi rus, la Filandia, que vivia baix la opressió del règim del Czar, s'alsà pel Novembre darrer y exigí la dimissió de tots els funcionaris russos, proclamant la autonomia de que avans havia gosat y que 'l Czar, de bon o de mal grat, no tingué més remey que acceptar.

Me sembla que les autoritats de Sant Petersburg tracten, cada dia més, de tornar al estat de coses d'avans del darrer Novembre. El Czar no ha volgut sancionar el projecte de la dieta d'Helsingfors adoptant el sufragi universal, ab el pretext de que aquest projecte, donant vot a les dones, viola la base fonamental de la Constitució del Gran Ducat.

Es creu que ja hauria comensat un mohiment de reconquesta a no oposarshi el governador general de Finlàndia, el general Guerrard.

A Russia.—Cap nova important referent a nous senyals de vida donats per les diverses nacionalitats que integren aquest extens y desgraciat estat.

Més si l'esperit públich sembla ofegat colectivament, les protestes individuals persisteixen, y diariament se succeeixen els atentats per medi d'explosius y els atacs a má armada dels funcionaris del govern en diferents punts del imperi.

LA DEVANtera s'entregarà de franch a qui ho solliciti en els punts següents:

Associació Popular Catalanista, Escudellers Blancs, 8, 1.
Carrer de Sant Geroni, 4, impremta.

En els meteixos punts s'admeten donatius extraordinaris a favor del periòdic, que passin de 25 cèntims.

IMPREMTA COMUNAL, Societat obrera.—Sant Geroni, 4

Catalunya	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franquieg)	3 " "
Extranger	3 " "

Els propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periòdic prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre 'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars, pesetes	3'50
Mitja acció	" 50 "	" 1'80
Un quart d'acció	" 25 "	" 0'90
Un vuyt d'acció	" 12 "	" 0'50
Un dotzau d'acció	" 8 "	" 0'35

per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fácil cobransa.

Es lliure la reproducció dels treballs, però 's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.